

ДИНАМІКА ПІДТРИМКИ СПОЛУЧЕНОГО КОРОЛІВСТВА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА ПІВНІЧНОЇ ІРЛАНДІЇ ЄВРО- ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНИХ ПРАГНЕНЬ УКРАЇНИ В УМОВАХ BREXIT

Липка Марія,

здобувачка вищої освіти другого рівня
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
e-mail: marialypka02@gmail.com

Науковий керівник: **Прийдун Степан,**

кандидат історичних наук, доцент
кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Українсько-британські відносини відзначаються тривалим і складним, але динамічним і конструктивним розвитком. Тому варто розглянути динаміку підтримки Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії євро- та євроатлантичних прагнень України в умовах Brexit – як основний компонент розвитку українсько-британських відносин. Тому, аналізуючи політичні відносини між Україною і Великою Британією з 2016 по 2024 рр. можна відмітити їх конструктивний характер, насиченість, динаміку і результативність. Обидві сторони виявили виважений підхід до вирішення складних міжнародних проблем, дотримання пунктів двосторонніх угод та принципів міжнародного права у відношенні одна до одної.

Одним із пріоритетних завдань є коригування підходів до реалізації двосторонніх політичних відносин відповідно до змін в зовнішній політиці України та міжнародних реалій, а також розширення співпраці на багатосторонньому рівні. Brexit став безпрецедентним явищем для всієї об'єднаної Європи та грубим порушенням системного балансу, зумовленого безперервним розвитком євроінтеграційного процесу. Голосування Великої Британії за вихід з Європейського Союзу на референдумі в червні 2016 р. сколихнуло весь континент і поза його кордонами [1].

Проте Brexit мав численні парадоксальні наслідки, одним із яких є зміцнення ролі Великої Британії у поточній війні між Росією та Україною. Велика Британія продемонструвала себе як потужний партнер для Києва, надаючи оборонну зброю та підтримуючи територіальну цілісність України.

Активна підтримка України Великою Британією розпочалася після Революції Гідності, а саме подій 2013–2014 рр., коли українці вимагали реформ і припинення корупції, а також подальшої незаконної анексії Криму та розпалювання поточного конфлікту на сході. Тому і Brexit має певний вплив на українсько-британські відносини та їх подальший розвиток [2].

Вторгнення Росії в Україну лише зміцнило переконання влади в Лондоні, що лише успішні внутрішні реформи гарантують, що нічого подібного не повториться в майбутньому.

На думку Великої Британії, ці зміни є можливістю побудувати нову основу для двосторонніх відносин. Кроки нового британського керівництва чітко вписуються у формулу «Британія виходить із ЄС, але не залишає Європу». Її можна навіть перефразувати: «Британія виходить із ЄС, але не забуває про Україну» [3].

Вийшовши з ЄС, Велика Британія має можливість розглядати Україну виключно з точки зору оборони та безпеки у двосторонньому контексті, відокремленому від широкомасштабних європейських амбіцій щодо економічної інтеграції. Сполучене Королівство зацікавлене у захисті своїх власних інтересів і не прагне бути залежним від невизначеного європейського консенсусу, який часто блокує спроможність ЄС реагувати на кризи.

Після виходу з ЄС у січні 2020 р., Велика Британія розпочала розробку власної санкційної політики, спираючись на досвід тісної співпраці з іншими партнерами щодо європейських пакетів санкцій проти Росії впродовж останніх шести років.

8 жовтня 2020 р. у Лондоні Президент України Володимир Зеленський і Прем'єр-міністр Великої Британії Борис Джонсон підписали Угоду про політичне співробітництво, вільну торгівлю та стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії та Північної Ірландії [4].

Велика Британія надала Україні майже 12 мільярдів фунтів стерлінгів військової, гуманітарної та економічної допомоги. Особливу роль у формуванні стійкої структури допомоги відіграв Міжнародний фонд для України, створений у серпні 2022 р. за ініціативи Великої Британії [5].

На відміну від інших європейських партнерів Києва, сила та політичний вплив Лондона ніколи не були пов'язані з Європою і не базувалися на ній. Велика Британія ніколи не мала головною метою європейську політичну чи економічну інтеграцію. Проте, незважаючи на це, Лондон завжди залишався прихильником Європи та цінностей трансатлантичного альянсу, що є важливим для незалежної України.

Як і Україна Велика Британія виступає певним плацдармом, тобто кордоном з Європою тому вона довгий час була своєрідним мостом для

США та країн Європи завдяки спільній мові та історії. Тому Британія і підтримала інтерес України до побудови сильної, прозорої, вільної від корупції держави з реформованою структурою уряду. Brexit ставить перед Україною виклик створення нових форм інституційної співпраці між Україною та Великобританією. Крім цього, Велика Британія неодноразово оголошувала про великі фінансові пакети допомоги окремо від Міжнародного фонду. Так, у липні 2024 р. під час візиту міністра оборони Джона Гілі до Києва було повідомлено про масштабну підтримку, яка охоплювала не лише постачання, а й технічне обслуговування та ремонт озброєння. У тому ж місяці підписано двосторонню угоду про надання Україні кредиту на 2 млрд фунтів стерлінгів, які будуть спрямовані на закупівлю оборонної продукції відповідно до стандартів НАТО [6].

Велика Британія підтримує членство України в НАТО, а також надає підтримку Україні на міжнародній арені, сприяючи посиленню санкцій проти Росії та залученню інших держав до підтримки українського суверенітету. Також дуже активно проводиться фінансова підтримка навчання військових та ін.

Brexit створив нові можливості для зміцнення відносин між Україною та Великою Британією в різних сферах, включаючи політику, економіку, оборону та культурну співпрацю.

Шукаючи нові можливості за межами ЄС, Великобританія знайшла в Україні важливого партнера. Зміцнення цих відносин сприятиме стабільності та розвитку обох країн і створить міцну основу для подальшої довгострокової співпраці.

Отже підсумовуючи варто зазначити що Brexit не послабив підтримку України Великою Британією, а навпаки зробив її оперативнішою й незалежною від рішень ЄС. Зокрема, після Brexit Лондон продемонстрував політичну волю до розбудови окремого формату відносин із Києвом, що підтверджується укладенням двосторонньої стратегічної угоди 2020 р.

Підтримка європейського курсу України реалізується тепер переважно на дипломатичному рівні, через політичні заяви, посилення економічної співпраці, підтримку реформ та забезпечення стабільного партнерства поза рамками Європейського союзу.

Набута після Brexit зовнішньополітична автономність дозволила Лондону посилити та прискорити свою допомогу Україні. У результаті Велика Британія посідає провідне місце серед міжнародних партнерів України як у процесі наближення до ЄС, так і на шляху до повноправного членства в НАТО [7].

Тому динаміка підтримки Сполученим Королівством Великої Британії та Північної Ірландії європейських та євроатлантичних прагнень України в умовах Brexit засвідчує про те, що відбулося збереження стратегічного характеру двосторонніх відносин та посилення британської зовнішньої

політики щодо України. Попри вихід з Європейського Союзу, Велика Британія не лише не зменшила свою участь у підтримці України, а навпаки переорієнтувала її на активнішу та більш гнучку двосторонню співпрацю. Адже від самого початку повномасштабного вторгнення РФ у 2022 р. Велика Британія посіла одне з провідних місць серед країн, які надали Україні допомогу. У політичному вимірі Велика Британія неодноразово підтверджувала підтримку європейської та євроатлантичної інтеграції України. Прем'єр-міністри Борис Джонсон, Ліз Трасс та Ріші Сунак послідовно заявляли про підтримку вступу України до НАТО, називаючи це «історично обґрунтованим кроком для безпеки всієї Європи». Зокрема, під час Вільнюського саміту НАТО у 2023 р. Лондон виступив за надання Україні «чіткого шляху до членства в Альянсі» У липні 2023 р. Велика Британія приєдналася до «Групи семи», яка запропонувала довгострокові гарантії безпеки для України.

Висновки. Тому вихід Великої Британії з ЄС не призвів до ослаблення підтримки України, а, навпаки, надав Лондону більше гнучкості у формуванні самостійної проукраїнської політики. Велика Британія стала не лише одним із ключових партнерів України у сфері безпеки та оборони, але й активним політичним адвокатом її інтеграції до НАТО. Після Brexit вона отримала змогу діяти незалежно від внутрішньої динаміки ЄС і на практиці довела свою рішучість у підтримці суверенітету, територіальної цілісності та цивілізаційного вибору України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Будко М. Вплив Брекзиту на політичні відносини між Україною і Великою Британією (Крос-Медійний аспект). *Вісник Прикарпатського університету. Політологія*. Вип. 13. 2019. С. 191–194.
2. Сторожук Р. І., Іваницька О. П. Вихід Великобританії з ЄС (за матеріалами щотижневика «Дзеркало тижня»). С. 72–75.
3. Курило М., Полич Н. Перспективи розвитку відносин Україна – Велика Британія С. 67–70.
4. Життя після Brexit: як відбулось остаточне «розлучення» Британії та ЄС. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2021/01/5/7118218/>
5. Україна та Британія підписали двосторонню безпекову угоду. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-brytaniya-ukrayina-dohovir-bezpeka/32771952.html>
6. «Як світ реагує на російський напад на Україну?». *BBC News*. 2022. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-60516062>
7. 100-річна угода про партнерство України і Британії URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2025/01/16/7202714/>